

En dag i felten med ringmærkning af hedehege

- Skrevet af Maiken Hartung-Struer

Hvordan fungerer det egentlig, når hedehege bliver ringmærket? Det vil vi gerne fortælle om her - så kom med til en dag i felten med ringmærkning af hedehege.

Den 14. juli kl. 9 mødtes feltarbejderne fra [Projekt Hedeheg](#) for at ringmærke de fleste af dette års hedehegunger. Vejret viste sig ikke fra sin pæne side - regnen stod ned over Fole, hvor dagen skulle starte, så allerede fra start måtte dagens plan revurderes, da vejrradaren ikke gjorde det muligt at starte her. Så længe det regner, ringmærker man ikke ungerne, da de har brug for at holde sig varme og tørre under deres mors vinger - derfor er det ikke der, man skal ud og lave forstyrrelser ved reden. Derfor blev planen vendt på hovedet, så i stedet for at starte i Fole, gik turen vestpå til rederne omkring Ballum, hvor det var muligt at ringmærke ungerne i tørvejr. Omend skyerne hang truende på den grå himmel.

Himlen over Ballum. Foto: Aage Matthiesen

Rederne er beskyttet af strømførende hegn, så ræve, mårhunde, mår o.lign. ikke kan komme ind til reden. Det betyder dog ikke noget for hedehegene - de får ikke stød af hegnet, og når ungerne er store nok, kan de godt bevæge sig uden for hegnet. Mange af de voksne hedehege lader til at være glade for at sidde på hegnspælene omkring reden - det giver nok et godt overblik til både ungerne og omgivelserne, hvor fjender i luften (musvåger, rød glente, duehøg, måger m.m.) kan udgøre en trussel for ungerne.

Da ungerne efterhånden er ret store, når vi ankommer til rederne, kan de godt finde på at bevæge sig ud i kornet omkring reden, hvor de gemmer sig og derfor er svære at finde. Nogle af dem kan endda småflyve lidt, og det kan gøre det ekstra udfordrende. Ungernes

instinkt, når de føler sig truet, er at lægge sig på ryggen og bruge deres kløer til at forsvare sig med - og de er virkelig skarpe.

Lars Maltha finder unger i reden. Foto: Aage Matthiesen

Unger i rede - de gør sig store og truende. Foto: Aage Matthiesen

Når ungerne er fundet, puttes de forsigtigt ned i en tynd stofpose, hvor de falder til ro, da posen er mørk, og de stresses heller ikke af al postyret omkring dem. De bliver vejjet i posen, hvorefter de på skift bliver ringmærket. De bliver ringmærket både med en aluminiumsring på det ene ben og en blå plastikring på det andet ben. Det er [Statens Naturhistoriske Museum](#), som står bag ringmærkningen af fuglene, og de bruger ringmærkning til bl.a. at få viden om fuglenes trækruter, ynglelokaliteter, udbredelse, alder, dødsårsager m.m.

Aluminiumsringen holder for evigt. Den blå plastikring holder ikke for evigt, men den er til gengæld lettere at aflæse, da ringen er blå med tydelige hvide tal og bogstaver. En blå ring på en hedeheg, viser, at det er en dansk fugl. Ringmærkning er vigtig og giver nogle spændende informationer. For eksempel har det været muligt at se, at det ene af årets ynglepar er et par, hvor begge er blevet ringmærket som unger her i det sønderjyske i henholdsvis 2020 og 2022.

En unge bliver vejjet. Foto: Aage Matthiesen

Ringmærket unge. Foto: Aage Matthiesen

Øjenfarve vurderes. Foto: Aage Matthiesen

Ud over at få ring på, så vurderes det også, om ungen er en han eller en hun. Det kan ses på ungens øjenfarve. Brune øjne, så er det en hun, og stålgrå øjne er en han. Ungerne får også målt deres fødder, deres klør og deres vinger, da målene her er med til aldersbestemmelse samt understøtte kønsbestemmelse - hunnerne er større end hannerne (som oftest).

Når dette er overstået, kommer de tilbage i reden igen, og vi lister hurtigt af igen.

En unge bliver ringmærket. Foto: Aage Matthiesen

Da hedehøgene ankom i maj måned fra deres vinterkvarter syd for Sahara, var vejret her i Danmark rigtig godt. Varmt og solrigt - det er det perfekte vejr for en hedehøg. Samtidig var der masser af føde i år - de spiser bl.a. smånavere, firben og større insekter. De startede æglægning med kuld på fire-fem æg i rederne. Så vi var yderst optimistiske, da vi skulle ringmærke ungerne den dag. Der var 10 reder, vi skulle rundt til og med fire-fem æg i rederne, så det rigtig lovende ud.

Det store omslag, der har været i vejret, hvor vi er gået fra meget sommervarme, til meget regn, lave temperaturer og skybrud, betød dog, at der i rederne var meget få unger. På de 10 reder, blev der den dag ringmærket 25 unger. Der er ingen tvivl om, at det er det dårlige vejr, der har haft en indflydelse på det lave tal af unger. Med al den regn, har hedehøgene svært ved at komme ud og finde føde til ungerne. Unger, der bliver kolde og våde i længere tid, kan blive ramt af sygdom. Samtidig kan mangel på føde til ungerne betyde, at de svageste unger i reden bliver brugt som føde til de stærkeste unger.

Kløer og fødder bliver målt. Foto: Aage Matthiesen

Når ungerne er blevet ringmærket, så bliver strømmen i hegnet slået til igen. En uge, fjorten dage efter at ungerne er blevet ringmærket, er de flyveklare og begynder at flyve udenfor hegnet og sidde på marken rundt om hegnet. Selvom ungerne er begyndt at forlade reden, så bliver hegnet alligevel stående noget tid efter, for ungerne bruger stadig reden til at overnatte i.

Fact: I tungen på en hedeheg er der et hul. Det er luftrøret. Når en hedeheg æder et stort bytte, så er de i stand til at trække vejret gennem luftrøret i tungen. Foto: Aage Matthiesen

Lodsejer Martin Petersen fra Fole og Jesper Leegaard. Foto: Aage Matthiesen

Lodsejere og andre samarbejdspartnere omkring reden, bliver inviteret med til ringmærkningen ved deres reder. Som tak for deres gode samarbejde som hedehegværter, får de en flaske rødvin per hedehegrede.